

Aan de orde is de behandeling van het wetsontwerp **Wijziging van artikel 927 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en van de artikelen 238 en 239 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek (16 965).**

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Cnoop Koopmans** (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik had willen aanvangen met een zin waarin ik zei, dat ik kort het woord zou voeren, zoals dat iemand past die voor de eerste maal in deze Kamer het woord voert. Ik heb echter begrepen dat het juist vandaag op prijs wordt gesteld dat ik langer het woord voer in verband met de aanwezigheid van gasten van overzee in deze zaal. Ik zit nu met een dilemma en zal dan maar iets langer spreken dan ik van plan was. Ik hoop echter niet meer dan een kwartier van de aandacht van de aanwezigen in deze zaal te vergen.

De **Voorzitter**: De motivering ontgaat mij, maar er zal nog wel eens ooit een dag komen waarop ik die begrijp!

De heer **Cnoop Koopmans** (PvdA): En waarop ik hopelijk geleerd heb mij duidelijker uit te drukken!

Mijnheer de Voorzitter, het wetsontwerp dat voor ons ligt, bevat twee niet samenhangende voorstellen. Over elk voorstel wil ik enkele opmerkingen maken.

Ten eerste. De Minister van Justitie stelt voor, het Burgerlijk Wetboek zodanig te wijzigen, dat de zetel van elke Raad voor de Kinderbescherming niet meer op grond van de wet gevestigd behoeft te zijn in de arrondissementshoofdplaats, maar bij algemene maatregel van bestuur kan worden aangewezen.

Op zich zelf is er geen enkel bezwaar tegen om de zetel van de Raden niet meer dwingend in de wet vast te leggen, maar te regelen bij algemene maatregel van bestuur. Daarbij wil ik er evenwel op wijzen dat het van groot belang is dat het kantoor van de Raad voor de Kinderbescherming op een centrale, voor het publiek goed bereikbare plaats is gevestigd. Het moet makkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer en in het centrum van het arrondissement zijn gelegen.

Ook is van groot belang, dat het kantoor dicht bij de rechtbank is gesitueerd. Vertegenwoordigers en medewerkers van de Raden moeten zeer geregeld op zittingen van de rechtbank verschijnen. Soms is in acute situaties hun snelle komst gewenst. Dit alles ondervindt ernstige

hinder indien de Raad niet binnen loop- of fietsafstand van het gerechtsgebouw is gelegen.

In de toelichting op het wetsvoorstel zegt de Minister, dat het zijn bedoeling is om de Raden gevestigd te doen blijven in de arrondissementshoofdplaats. Hij kondigt daarbij echter al meteen aan, dat hij de Raad voor de Kinderbescherming te 's-Gravenhage wil overplaatsen naar Leidschendam om de enkele redenen – aldus de Minister – 'dat daar thans een geschikt pand is gevonden'. Dit is mijns inziens onvoldoende redenen en het overtuigt mij niet.

Het wil er bij mij niet in, dat in Den Haag geen geschikt pand voor de Raad te vinden is in de directe nabijheid van het Paleis van Justitie. Verhuizing naar Leidschendam, ver weg van de rechtbank, het hof en het kantongerecht, ver van het centrum van Den Haag en van de hoofdplaats van het arrondissement en derhalve moeilijker bereikbaar voor het publiek, lijkt mij een onverstandig plan. Ik wil de Minister nadrukkelijk daartegen waarschuwen en ik verzoek hem van dit plan af te zien.

Het tweede voorstel beoogt een gebleken omissie in de wet op te vangen. Wat is het geval? De kinderrechtster kan krachtens de wet onder toezicht gestelde pupillen bij beschikking plaatsen in een inrichting 'of elders dan in een inrichting'. Hij kan daarbij de ouders een bijdrage opleggen voor de kosten van die uithuisplaatsing, maar alleen voor zover de kinderen zijn geplaatst in een inrichting, niet als zij zijn geplaatst 'elders dan in een inrichting'. De wetgever heeft hier kennelijk een steek laten vallen, want reden voor dit onderscheid is er niet.

Het Amsterdamse Gerechtshof, bekend om zijn scherpzinnigheid en dan ook onlangs nog bij de Grondwetsherzieningen in deze Kamer ter sprake gekomen, heeft deze omissie in 1977 ontdekt. Voordien hebben alle kinderrechtster, daarbij geadviseerd door alle Raden voor de Kinderbescherming en herhaaldelijk gesanctioneerd door alle hoven en door de Hoge Raad, steeds ouderbijdragen opgelegd ook voor plaatsingen elders dan in een inrichting, bij voorbeeld in een pleeggezin, in een kosthuis of op kamers. Ouders noch advocaten hebben ooit op grond van genoemd hiaat in de wet hiertegen bezwaar aangetekend.

Het is terecht dat dit gat in de wet thans wordt gedicht. Er is geen reden, ouders anders te behandelen wanneer hun kinderen in een pleeggezin inplaats van in een tehuis zijn ge-

plaatst. Wij zullen dit wetsvoorstel dan ook steunen.

Toch wil ik hierbij op een algemeen probleem wijzen dat zich voordoet wanneer men ouders verplicht, mee te laten betalen aan een maatregel of besluit betreffende hun kinderen waar zij het niet, of niet ten volle, mee eens zijn.

Een soortgelijk probleem doet zich voor wanneer een jeugdige een school of opleiding kiest tegen de zin van zijn ouders. Moeten de laatsten daar dan toch financieel aan bijdragen? Dit probleem zal zich in sterkere mate gaan voordoen bij het terugbrengen van de minderjarigheid tot 18 jaar. Wordt de studie van een jeugdige na het achttiende jaar van rijkswege gefinancierd, dan rijst de vraag of het redelijk is, de ouders daaraan naar draagkracht te laten bijdragen.

Hetzelfde zal zich in nog veel sterkere mate gaan voordoen, wanneer ooit een minderjarige van bij voorbeeld veertien of zestien jaar het wettelijke recht krijgt, zelf zijn school of opleiding te kiezen, desnoods tegen de wens van zijn ouders in.

Doch nu weer uithuisplaatsingen. In de praktijk heb ik ouders herhaaldelijk heftig bezwaar horen maken, wanneer zij niet alleen moesten ervaren en dulden dat hun kind door de kinderrechtster buiten hun gezin werd geplaatst maar bovendien verplicht werden daaraan mee te betalen.

Men kan zich die weerstand wel indenken en zich afvragen, of het redelijk is dat ouders, die weliswaar beperkt zijn in hun gezag – het betrokken kind staat immers onder toezicht van de kinderrechtster – maar voor het overige onverkort hun gezag uitoefenen, worden gedwongen uithuisplaatsing van het kind te accepteren en bovendien daarvoor te betalen.

De wet beantwoordt deze vraag op dit moment ondubbelzinnig en nog steeds bevestigend. Volgens artikel 264 van het Burgerlijk Wetboek komen de kosten van door de kinderrechtster bevolen uithuisplaatsing ten laste van de ouders, behalve als zij onvermogen zijn.

Het is een wat ouderwets en 'gezins-dogmatisch' standpunt. Men kan ook heel anders redeneren en wel als volgt. Als de overheid het namelijk nodig vindt dat een kind voor kortere of langere tijd elders wordt ondergebracht, moet de staat daar dan ook niet de middelen voor vrijmaken? Deze vraag raakt de aard en de omvang van de overheidsverantwoordelijkheid voor noodzakelijke verzorgingsmaatregelen.

Groep Koopmans

De wet laat in dit geval ruimte voor beperking van de ouderbijdrage. Volgens artikel 927 van het Wetboek van Rechtsvordering bepaalt de rechter de bijdrage van de ouders. Ik herhaal het woord bijdrage. Volgens deze wetstekst betalen de ouders dus niet de volle kosten, maar slechts een door de rechter te bepalen deel daarvan.

De rechter heeft bij het bepalen van dat deel een grote beleidsvrijheid. Hij kan ook een symbolische bijdrage bepalen, of de bijdrage op nihil stellen. Ook kan hij een bijdrage vaststellen ter grootte van het bedrag dat zij toch al aan het kind moeten besteden, zolang het nog in het gezin verblijft.

De Minister kan op dit punt invloed uitoefenen. De Raden van de Kinderbescherming adviseren de rechter in elk individueel geval over de hoogte der op te leggen bijdrage. De Minister kan via richtlijnen aan die raden voor enige coördinatie en een centrale visie zorgen.

Mijn vraag luidt dan ook, hoe wenselijk acht de Minister de eigen bijdrage van ouders aan deze uithuisplaatsingen die door de ouders veelal niet of niet geheel worden gesteund? Welke normen wil de Minister daarbij gehanteerd zien door de raden? Ik merk hierbij op dat in brede maatschappelijke kring bestaande opvattingen over taak en verantwoordelijkheid van ouders tegenover hun kinderen een zodanig betalingsverplichting voorshands nog wel inhoudt.

Als ook het uitgangspunt van de Minister inhoudt dat in deze gevallen draagkrachtige ouders moeten betalen, dan brengen de redelijkheid en de rechtvaardigheid echter wel mee dat die betaling ook in alle gevallen geschiedt.

De toelichting op het wetsontwerp gaat daar terecht van uit maar ziet over het hoofd dat bij plaatsing van een kind in een zogenaamde AWBZ-inrichting (ook indien deze plaatsing geschiedt krachtens een beschikking van de kinderrechter), geen ouderbijdrage wordt geheven, aangezien het ziekenfonds of het Ministerie van Justitie de kosten van deze 'medische' plaatsingen betaalt.

Sommige ouders vragen om van een uithuisplaatsing alsjeblieft zo'n medische plaatsing te maken, omdat zij weten dat zij dan financieel daaraan niet behoeven bij te dragen. Toch gaat het hierbij vaak om dezelfde of om dezelfde soort van inrichtingen.

Nog weer anders ligt het wanneer de kinderen op vrijwillige basis op kosten van een gemeentelijke sociale dienst uit huis zijn geplaatst.

Het lijkt niet redelijk noch rechtvaardig dat bij al deze soorten van uithuisplaatsingen een verschillend overheidsbeleid wordt gevoerd ten aanzien van de ouderbijdrage. Mijn fractie acht het gewenst dat bij alle soorten uithuisplaatsingen van minderjarigen hetzij op vrijwillige basis dan wel krachtens juridische maatregel, hetzij in gewone internaten of kostscholen dan wel in therapeutische of medische tehuizen, hetzij in pleeggezinnen, kostgezinnen of op kamers, dezelfde beleidslijn door de overheid wordt gevolgd ten aanzien van de al of niet vaststelling van een ouderbijdrage en dat in geval van vaststelling van een bijdrage dezelfde normen worden gehanteerd ter vaststelling van de hoogte der bijdrage.

De rechtvaardigheid brengt mee, dat deze vergelijkbare situaties op gelijke wijze worden behandeld. Dit lijkt mij een zaak die in aanmerking komt voor behandeling in het interdepartementaal overleg over jeugdzaken, waarvan de coördinatie tot 1 januari 1983 nog ligt in handen van de Staatssecretaris van Justitie.

Ik ben benieuwd naar de visie van de bewindsman hierop. Ook benieuwt het mij welke mogelijkheden hij ziet ter realisatie van deze uniformering. Tot slot vraag ik of hij bereid is de Kamer te gelegener tijd over het resultaat te informeren.

De beraadslaging wordt geschorst.